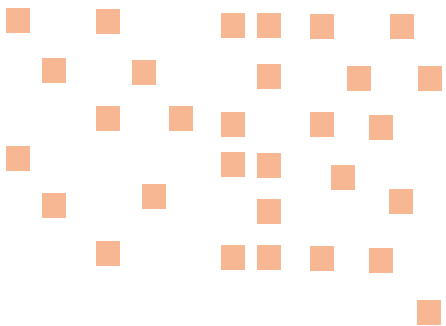

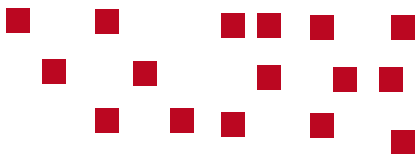
KAMERUN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej.

DPU-WIKP-424/147/2024
20.03.2024

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Kamerunie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ponad 30 mln (dane z 2023 r.) ^[1]

Skład etniczny: Bamileke-Bamu 24,3%, Beti/Bassa, Mbam 21,6%, Biu-Mandara 14,6%, Arab-Choa/Hausa/Kanuri 11%, Adamawa-Ubangi 9,8%, Tikar 7,7%, Kako, Meka/Pigmeje 3,3%, Cotier/Ngoe/Oroko 2,7%, południowo-zachodni Bantu 0,7% ^[2]

Skład religijny: chrześcijanie 70,7% (w tym katolicy 38,3%, protestanci 25,5%, chrześcijanie innych odłamów 6,9%), islam 24,4%, animiści 2,2%, niewierzący 2,2%. ^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Kamerun jest republiką prezydencką. Kraj powstał w 1961 r. w wyniku połączenia dwóch kolonii – brytyjskiej i francuskiej. Początkowo obie części tworzyły federację, jednak już w 1972 r. została ona przekształcona w państwo unitarne. ^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Administracyjnie Kamerun podzielony jest na 10 prowincji: Adamawa (Adamaoua), Centre, East (Est), Far North (Extreme-Nord), Littoral, North (Nord), West (Ouest), South (Sud), North-West (Nord-Ouest), South-West (Sud-Ouest). Językiem urzędowym w Kamerunie jest francuski, używany w 8 prowincjach oraz angielski, używany w dwóch prowincjach zachodnich (North-West, South-West), zwanych czasem Kamerunem Południowym. ^[5]

Prowincje dzielą się na okręgi.

¹ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

² CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

³ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

⁴ BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>

⁵ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

Mapa. Podział administracyjny Kamerunu. [6]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Głową państwa jest prezydent wybierany w wyborach powszechnych na 7-letnią kadencję. Prezydent posiada szerokie uprawnienia – może zatwierdzać i wetować ustawy, bez konsultacji z parlamentem powoływać i odwoływać członków rządu, sędziów, szefów przedsiębiorstw państwowych i urzędów centralnych. Po dwudziestu latach represyjnych rządów prezydenta Ahmadou Ahidjo, który objął to

⁶ Mapa administracyjna Kamerunu, <http://www.vidiani.com/large-detailed-administrative-map-of-cameroon-with-all-roads-cities-and-airports/>

stanowisko wkrótce po uzyskaniu przez Kamerun niepodległości, w listopadzie 1982 r. zastąpił go były premier Paul Biya, który sprawuje tę funkcję do chwili obecnej. W 1992 r. Biya zezwolił na organizację pierwszych wielopartyjnych wyborów parlamentarnych oraz wyborów prezydenckich i te wybory wygrał. ^[7]

Ostatnie wybory odbyły się 7 października 2018 r. Zwyciężył w nich po raz kolejny **Paul Biya** zdobywając 71,3% głosów. Kolejne wybory prezydenckie zapowiedziane są na październik 2025 r. ^[8]

Rząd i premier. Na czele rządu stoi premier mianowany przez prezydenta. Od stycznia 2019 r. funkcję tę pełni **Joseph Dion Ngute**. ^[9]

Parlament i wybory parlamentarne. Organem władzy ustawodawczej w Kamerunie jest dwuizbowy parlament lub parlament o kadencji 5-letniej. Izba Wyższa – **Senat** składa się ze 100 deputowanych; 70 członków wybieranych pośrednio przez rady regionalne oraz 30 mianowanych przez prezydenta. W skład izby niższej – **Zgromadzenia Narodowego** wchodzi 180 deputowanych wybieranych w wyborach powszechnych. ^[10]

Ostatnie wybory do Senatu odbyły się dnia 12 marca 2023 r. (następne odbędą się w 2028 r.). Zwyciężyła w nich partia **Kameruński Ruch Ludowo-Demokratyczny** (ang.: **Cameroon People's Democratic Movement, CPDM**; fr.: **Rassemblement démocratique du Peuple Camerounais, RDPC**) zdobywając 100% miejsc. ^[11]

Tymczasem ostatnie wybory do Zgromadzenia Narodowego odbyły się dnia 9 lutego 2020 r. (następne odbędą się 28 lutego 2025 r.). **Kameruński Ruch Ludowo-Demokratyczny** uzyskał w wyborach 152 mandaty. ^[12]

SYSTEM PRAWNY

Kameruńskie prawo ma charakter hybrydowy i jest połączeniem brytyjskiego prawa precedensowego oraz francuskiego prawa cywilnego, przy czym brytyjskie prawo jest stosowane w regionach anglofońskich, natomiast francuskie – we frankofońskich. Obecnie trwa proces ujednoczenia systemu i wprowadzania prawa unitarnego opartego o francuskie prawo cywilne. Oba systemy współistnieją z prawem zwyczajowym, które może być stosowane, o ile tradycyjne zasady nie stoją w sprzeczności ze sprawiedliwością, równością i zdrowym rozsądkiem. ^[13]

KARA ŚMIERCI

Kameruńskie prawo przewiduje karę śmierci i bywa ona orzekana. Jednocześnie choć władze Kamerunu nie podpisały moratorium na wykonywanie kary śmierci,

⁷ BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>

⁸ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

⁹ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹⁰ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹¹ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹² CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹³ Sunulex.Africa, The Cameroonian legal system, <https://sunulex.africa/en/thecameroonianlegalsystem/>

w praktyce egzekucje nie są wykonywane. Ostatnia egzekucja miała miejsce w Kamerunie w 1997 r. ^[14]

W okresie objętym ostatnim raportem Amnesty International (w 2022 r.) w Kamerunie nie został wydany ani jeden wyrok śmierci. Nie wykonana została także żadna egzekucja. Niemniej jednak w ośrodkach detencyjnych Kamerunu aktualnie przebywa co najmniej 250 osób skazanych na najwyższych wymiar kary. ^[15]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Kamerunie nie toczą się działania zbrojne, w których uczestniczą wojska innych krajów. Kamerun boryka się jednak z licznymi konfliktami natury wewnętrznej.

Północ kraju. Rebelia islamistyczna. W ostatnich latach najpoważniejszym problemem w dziedzinie bezpieczeństwa w Kamerunie są działania bojówek islamskich mających powiązania z nigeryjską organizacją **Boko Haram** i **Państwem Islamskim**. Siły zbrojne Kamerunu współpracują z wojskiem Nigerii i Czadu w zwalczaniu islamskiej partyzantki, tworząc Multinational Joint Task Force (MNJTF). Założenie jest takie, że każde z wojsk działa w granicach własnego kraju, jednak zdarzają się operacje transgraniczne. ^[16]

Niemniej jednak od 2022 r. liczba aktów przemocy popełnianych przez Boko Haram oraz zachodnioafrykański odłam Państwa Islamskiego (ataki na wioski, grabienie i niszczenie domów i kościołów, ataki na pasterzy i kradzież ich stad, ataki na podróżujących, a także ataki na placówki kameruńskich sił bezpieczeństwa) ponownie wzrosła, co spowodowało kolejne potężne fale przesiedleń ludności. Władze nie dotrzymały obietnic związanych ze wsparciem dla bojowników obu organizacji, którzy złożą broń i zrezygnują z działalności zbrojnej. ^[17] W obecnej chwili **Prowincja Far North** jest najbardziej niebezpiecznym regionem w Kamerunie. ^[18]

Prowincje zachodnie – bunt ludności anglofońskiej. Od 2016 r. w anglojęzycznych prowincjach **North-West** i **South-West** wzrosły zadawnione napięcia między ludnością anglofońską (separatyści i bojówki składające się głównie z członków grupy etnicznej Mbororo Fulani) a frankofońskimi władzami centralnymi. Anglofońscy mieszkańcy regionu zaczęli głośno protestować przeciwko marginalizacji i spychaniu znaczenia języka angielskiego na drugi plan. W 2017 r. separatyści rozpoczęli walkę o niepodległość regionów anglofońskich Kamerunu, ogłaszając je „Federalną Republiką Ambazonii”. ^[19] W odwecie, na jesieni 2017 r. wojsko i policja przeprowadziły brutalną akcję pacyfikacyjną w departamencie Manyu (w prowincji

¹⁴ Cornell Law School on the Death Penalty Worldwide, Republic of Cameroon (Cameroon), 25.03.2021, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/>

¹⁵ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>

¹⁶ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹⁷ Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>

¹⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

¹⁹ US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>

South-West), skąd pochodzą liderzy samozwańczej republiki. Wiele wsi w regionie zostało zaatakowanych i doszczętnie spalonych, a ludność opuściła te strony. Podczas swoich działań, służby bezpieczeństwa dokonywały pozaprawnych egzekucji, ostrzeliwały uciekających cywilów.^[20] Aby stawić czoło rebelii, prezydent przesunął do zachodnich prowincji znaczną część sił, które wcześniej walczyły z Boko Haram na północy (co sprawiło, że tamten region stał się bardziej narażony na ataki terrorystyczne). Obie strony konfliktu są oskarżane o łamanie praw człowieka. W starciach między wojskiem a separatystami ofiarami padają cywile, a partyzanckie walki pociągają za sobą poważne zniszczenia całych wsi, co powoduje ucieczki tysięcy ludzi, którzy zmuszeni są szukać schronienia w innych regionach.^[21] Jednocześnie oprócz działań separatystów, nasilają się konflikty o ziemię z pasterzami Fulani, które dodatkowo destabilizują sytuację, zwłaszcza w prowincji North West.^{[22][23]}

Kilkakrotnie podejmowano próby wynegocjowania zakończenia konfliktu.^[24] Nadal jednak nie udało się zgromadzić przy stole rozmów wszystkich kluczowych uczestników konfliktu.^[25]

W 2022 r. w Kamerunie odnotowano niemal 1000 aktów przemocy, w których zginęło w sumie około 1000 osób (służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), a w 2023 r. liczba zdarzeń wzrosła do ponad 1300, jednak odnotowana liczba ofiar pozostała na podobnym poziomie. Najwięcej aktów przemocy i ofiar śmiertelnych odnotowano w prowincjach Far North /Extreme Nord, Nord Ouest i Sud Ouest, z tym że w prowincji Extreme Nord nasilenie przemocy wzrosło, a na terenach anglofońskich spadło.^[26]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji o obowiązujących przepisach wyjątkowych.

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

Jak wynika z danych ACLED, w okresie od 01.01.2023 do 31.12.2023 r., w 873 incydentach bezpieczeństwa z udziałem cywilów zginęły co najmniej 520 osoby.^[27]

²⁰ Reuters, We are in a war - Cameroon unrest confronted by army offensive, 08.02.2018, <https://www.reuters.com/article/us-cameroon-separatists-exclusive/exclusive-we-are-in-a-war-cameroon-unrest-confronted-by-army-offensive-idUSKBN1FS1Y8>

²¹ Internal Displacement Monitoring Center, Out of sight: Cameroon's downward spiral of violence and displacement, 22.03.2021, <https://www.internal-displacement.org/media-centres/out-of-sight-camerouns-downward-spiral-of-violence-and-displacement>

²² Amnesty International, With or against us: People of the North-West region of Cameroon caught between the army, armed separatists and militias [AFR 17/6838/2023], 07.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094320/AFR1768382023ENGLISH.pdf>

²³ ACCORD – Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation, Cameroon: The Cameroon Anglophone Crisis (2021 – 2023), <https://www.ecoi.net/en/document/2102908.html>

²⁴ US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>

²⁵ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>

²⁶ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁷

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Extreme-Nord	606	268
Nord-Ouest	118	102
Sud-Ouest	54	102
Centre	30	16
Littoral	27	15
Ouest	19	9
Nord	11	6
Adamaoua	7	2
Est	1	0
Suma	873	520

Źródło: ACLED ^[28]

Do największej liczby incydentów doszło w prowincji Far North (Extreme-Nord), North-West (Nord-Ouest) oraz South-West (Sud-Ouest). Tam też śmierć poniosło najwięcej cywilów (por. mapa). ^[29]

Większość osób poniosła śmierć w wyniku ataków, których sprawcami było głównie Państwo Islamskie / Boko Haram, separatyści anglofońscy, ale również siły zbrojne Kamerunu. Nie zanotowano czystek etnicznych ani masowych rzezi, jednakże niektóre akty przemocy miały charakter celowych ataków na ludność cywilną. ^[30]

RODZAJE ZAGROZEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

ACLED nie przytacza żadnych informacji o cywilnych ofiarach regularnych działań wojennych (za okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.). ^[31]

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

Na zachodzie i północy kraju działają separatystyczne lub ekstremistyczne grupy zbrojne, a celem ich ataków bywają nie tylko kameruńskie siły bezpieczeństwa, lecz również obiekty i ludność cywilna. Sytuacje takie mają miejsce przede wszystkim w prowincjach **North-West** i **South-West** (ataki ze strony separatystów) oraz **Far North** (przemoc ze strony Boko Haram i komórek Państwa Islamskiego). ^[32]

W prowincji Far North w ciągu 2023 r. 268 cywilów poniosło śmierć wskutek działalności ekstremistów. Zdarza się, że Boko Haram i Państwo Islamskie napada

²⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁰ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³¹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³² ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

na wioski, zabija rolników i rybaków, rabuje dobytek i pali domy. Napady te jednak obecnie nie mają masowej skali. Giną w nich na ogół pojedyncze osoby, ale tego typu ataki zdarzają się dość często, głównie na terenach przygranicznych z Nigerią, w okolicach miejscowości Assighassia, Moro i Kolofata. Przyczyną jest często próba wymuszenia nielegalnych podatków, zemsta na osobach, które pomagają miejscowym władzom, kradzież żywności, dobytku i bydła. Zdarzają się także ataki na przedstawicieli miejscowych władz. ^[33]

Przykładowo 6 lutego 2023 r. członkowie Państwa Islamskiego, lub Boko Haram zabili co najmniej 8 rybaków w pobliżu Blaram (Far North). ^[34]

Dnia 2 sierpnia 2023 r. członkowie Państwa Islamskiego lub Boko Haram zabili w brutalny sposób 8 rybaków w Darak (Far North). Tymczasem dzień później bojówka Boko Haram uśmierciła kolejnych 8 rybaków w Blangoua (Far North). ^[35]

18 grudnia 2023 r. członkowie etnicznej bojówki Mouyang zbili 8 osób w Tokombere (Far North). 24 innych osób zostało rannych. ^[36]

Z kolei w obu **anglofońskich prowincjach (North-West i South-West)** w ciągu ostatniego roku separatyści atakowali placówki zdrowia, szkoły i kościoły, a także osoby, które nie przestrzegają strajków i lockdownów ogłaszanych przez separatystów, zwanych „ghost towns”, kiedy wszystkie firmy i instytucje muszą być zamknięte. ^{[37][38]}

Dnia 10 lutego 2023 r. ambazońscy separatyści zabili co najmniej 6 osób w Tiko (South West), którzy pracowali na swoich farmach w trakcie ogłoszonego „ghost towns”. Kilka innych osób zostało rannych.

16 lipca 2023 r. niezidentyfikowana grupa zbrojna zabiła co najmniej 9 cywilów w Bamenda (North West). ^[39]

Dnia 6 listopada 2023 r. niezidentyfikowana grupa zbrojna (prawdopodobnie ambazońscy separatyści) zaatakowali Egbekaw (South West) zabijając 20 osób oraz raniąc 7 innych. Wśród ofiar były kobiety i dzieci. Dodatkowo co najmniej 15 osób zostało uprowadzonych. Napastnicy spalili 10 domów. Odnotowano także przypadki gwałtów. ^{[40][41]}

11 listopada 2023 r. ambazońscy separatyści zaatakowali ludność cywilną w mieście Mamfe (South West) zabijając co najmniej 25 osób. Co najmniej 12 domów zostało spalonych i zniszczonych. Niektóre z ofiar spłonęły żywcem. ^[42]

³³ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁴ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁵ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁶ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁷ DW, Cameroon's 'ghost town' days: How residents cope in lockdown, 23.10.2023, <https://www.dw.com/en/cameroons-ghost-town-days-how-residents-cope-in-lockdown/a-67110298>

³⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁰ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴¹ Africa News, Cameroon: at least 20 dead in attack by English-speaking separatists (government), 08.11.2023, <https://www.africanews.com/2023/11/08/cameroon-at-least-20-dead-in-attack-by-english-speaking-separatists-government/>

⁴² ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

21 listopada 2023 r. uzbrojeni napastnicy wtargnęli na rynek Bameyam w Galim, w regionie West zabijając w wyniku ataku co najmniej 9 cywilów. ^[43]

Podobnych ataków o mniejszej skali było w trakcie 2023 r. znacznie więcej. ^[44]

OFIARY DZIAŁAŃ ODWETOWYCH

Ludność cywilna regularnie pada ofiarą działań sił bezpieczeństwa wymierzonych w członków nielegalnych ugrupowań zbrojnych, szczególnie w prowincjach North-West i South-West. Przykładowo dnia 1 maja 2023 r. wojsko Kamerunu najechało na Mamu (South-West) zabijając 6 osób cywilnych oraz raniąc kilka innych. 16 czerwca 2023 r. wojsko zaatakowało cywilów w okolicach Bambui (North-West) zabijając 6 osób. Ww. zostali oskarżeni o wspieranie bojówek separatystycznych. 24 czerwca 2023 r. wojsko zaatakowało cywilów w Ekona (South-West). Zostało także spalonych kilka domów. Przyczyny ataku nie są znane. 14 lipca 2023 r. żołnierze zabili 5 studentów w Bamenda (North-West). Przyczyna ww. incydentu pozostaje nieznana. ^[45]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Celem ataków separatystów w prowincjach South-West i North-West nierzadko padają szkoły i placówki ochrony zdrowia. Separatyści od 2017 r. wprowadzili bojkot państwowych placówek edukacyjnych i usiłują – atakami na szkoły i nauczycieli – wymusić jego przestrzeganie. ^[46] Jak wynika z informacji OCHA, w roku szkolnym 2022/2023 funkcjonuje tam tylko 46% szkół (i tylko 56% dzieci w wieku szkolnym ma możliwość pobierania w nich nauki). Separatyści grożą szkołom państwowym i uczącym w nich nauczycielom, wyrażając sprzeciw wobec edukacji uosabiającej odrzucane przez nich państwo. W pierwszej połowie września 2022 r. separatyści narzucili w regionach South-West i North-West 10-dniowy lockdown, chcąc przeszkodzić oficjalnemu rozpoczęciu roku szkolnego. Nauczyciele i uczniowie coraz częściej padają ofiarami porwań. Ponadto obie strony konfliktu w dwóch zachodnich prowincjach dopuszczają się ataków na placówki zdrowotne, oskarżając ich personel o wspieranie strony przeciwnej. ^[47]

Celem ataków padają również miejsca kultu (jak choćby wspomniany wyżej atak na kościół w Nchang, South-West). Przy okazji ataków na wioski nierzadko niszczone są i palone domy i prywatne zabudowania. ^[48]

OCHA świadcząca pomoc humanitarną w regionach South-West i North-West udziela pomocy żywnościowej i wsparcia rolniczego, przy czym jej pomoc dociera do 64% osób spośród społeczności potrzebujących wsparcia. ^[49] Organizacje humanitarne

⁴³ Reliefweb, Cameroon - Attack in the West Region (DG ECHO, Journal du Cameroun) (ECHO Daily Flash of 22 November 2023), <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-attack-west-region-dg-echo-journal-du-cameroun-echo-daily-flash-22-november-2023>

⁴⁴ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁵ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁶ Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>

⁴⁷ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

⁴⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁹ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

informują o trudnościach w dostępie do niektórych obszarów, a w niektórych przypadkach całkowicie odmawia się im możliwości wjazdu.^[50]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

W Kamerunie istnieje zagrożenie terroryzmem, szczególnie w prowincjach Far North, North-West i South-West. W lutym 2023 r. separatyści ambazońscy dwukrotnie zdetonowali ładunki wybuchowe: raz w miejscowości Buea, a raz w Bamendzie. W ataku w Buea zginęła jedna osoba, a 19 zostało rannych.^[51]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Poważnym zagrożeniem dla ludności cywilnej są porwania dla okupu, przy czym ich liczba wykazuje tendencję wzrostową. Szczególnym problemem jest to zjawisko w prowincji Far North, gdzie grupy przestępcze stosują je jako sposób zdobywania środków, lecz także w obu prowincjach rebelianckich North-West i South-West, gdzie często porwania dotyczą nauczycieli i uczniów. ACLED podaje, że od początku w 2023 r. miały miejsce co najmniej 97 incydentów porwań.^[52]

W Kamerunie zdarzają się także samosądy, kiedy miejscowa ludność przeprowadza egzekucje osób, które podejrzewa o działalność przestępczą, np. kradzież lub przynależność do nielegalnych organizacji zbrojnych. Rocznie notuje się około 30 ofiar tego typu zająć.^[53]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W Kamerunie protesty i demonstracje mają sporadycznie miejsce, lecz na ogół mają pokojowy przebieg. W rzadkich przypadkach interweniuje policja lub wojsko.^[54]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

W regionach przygranicznych z Republiką Środkowoafrykańską, Czadem i Nigerią, w prowincjach Adamawa, North oraz Far North, rozwija się szybko przestępczość transgraniczna, w tym nielegalny przewóz broni i zasobów naturalnych, kwitnie również proceder kradzieży bydła. Przez granicę regularnie przedostają się grupy rebelianckie z Republiki Środkowoafrykańskiej, dopuszczając się porwań dla okupu.^[55]

⁵⁰ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Cameroon, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089132.html>

⁵¹ Gov.uk, Foreign travel advice. Cameroon, 08.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/cameroon>

⁵² ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2023-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵³ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁴ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁵ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo zapewniają wolność przemieszczania się w obrębie kraju. Niemniej jednak policja i wojsko niejednokrotnie zatrzymują cywilów na posterunkach kontrolnych wzdłuż dróg w celu wymuszania haraczy. Wykorzystując drobne wykroczenia jako pretekst, policja, żandarmi i celnicy często wymuszają łapówki i nękać podróżnych na blokadach drogowych i punktach kontrolnych w miastach i na większości autostrad. Policja często zatrzymuje podróżnych w celu sprawdzenia dokumentów tożsamości, w tym dowodów osobistych, paszportów, zezwoleń na pobyt, rejestracji pojazdów i paragonów podatkowych, traktując to jako środek bezpieczeństwa i kontroli migracyjnej. Kobiety bez opieki są często nęcane podczas samotnych podróży. Władze wprowadziły ograniczenia przepływu osób i towarów, w tym motocykli, zwłaszcza w North-West i South-West, powołując się na względy bezpieczeństwa. Również separatyści blokują przepływ osób i towarów we wspomnianych regionach, niekiedy w sposób zamierzony, by zastraszyć miejscową ludność. Separatyści ogłaszali strajki i lokalne lockdowny, żądając by przedsiębiorcy zamknęli swoje firmy, a mieszkańcy pozostali w domach. Przesłankami, w tym porwania dla okupu, napady z bronią w rękę, napady i kradzieże samochodów, były głównymi przeszkodami w ruchu wewnątrz kraju w trzech północnych prowincjach i części prowincji East. ^[56]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Kamerun jest zurbanizowanym krajem, a prawie 60% jego populacji stanowią mieszkańcy miast. Współczynnik urbanizacji sięga 3,43% rocznie. ^[57] ONZ szacuje, że do 2050 r. 70% Kameruńczyków będzie mieszkało w miastach. Duala jest pod tym względem najbardziej konkurencyjna, oferując zatrudnienie w kilkudziesięciu różnych branżach, podczas gdy miasta takie jak Yaounde, Bafoussam, Ngaoundere, Maroua, Bamenda i Kumba oferują nieco węższy wachlarz możliwości. ^[58]

W stolicy kraju – Yaounde zamieszkują przedstawiciele niemal wszystkich grup etnicznych Kamerunu, jakkolwiek większość stanowią tam francuskojęzyczni Ewondo i inne plemiona tradycyjnie mieszkające w okolicy. ^[59]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W dotkniętych konfliktami regionach Kamerunu takich jak Far North, North-West i South-West obserwuje się znaczne przemieszczenia ludności. Odbywają się one

⁵⁶ US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Cameroon, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089132.html>

⁵⁷ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

⁵⁸ Migrant – Refugees, Country Profiles Cameroon, <https://migrants-refugees.va/country-profile/cameroon/>

⁵⁹ Cameroon Today, An Overview of Yaounde, Cameroon, Africa, <https://www.cameroon-today.com/yaounde-cameroon.html>

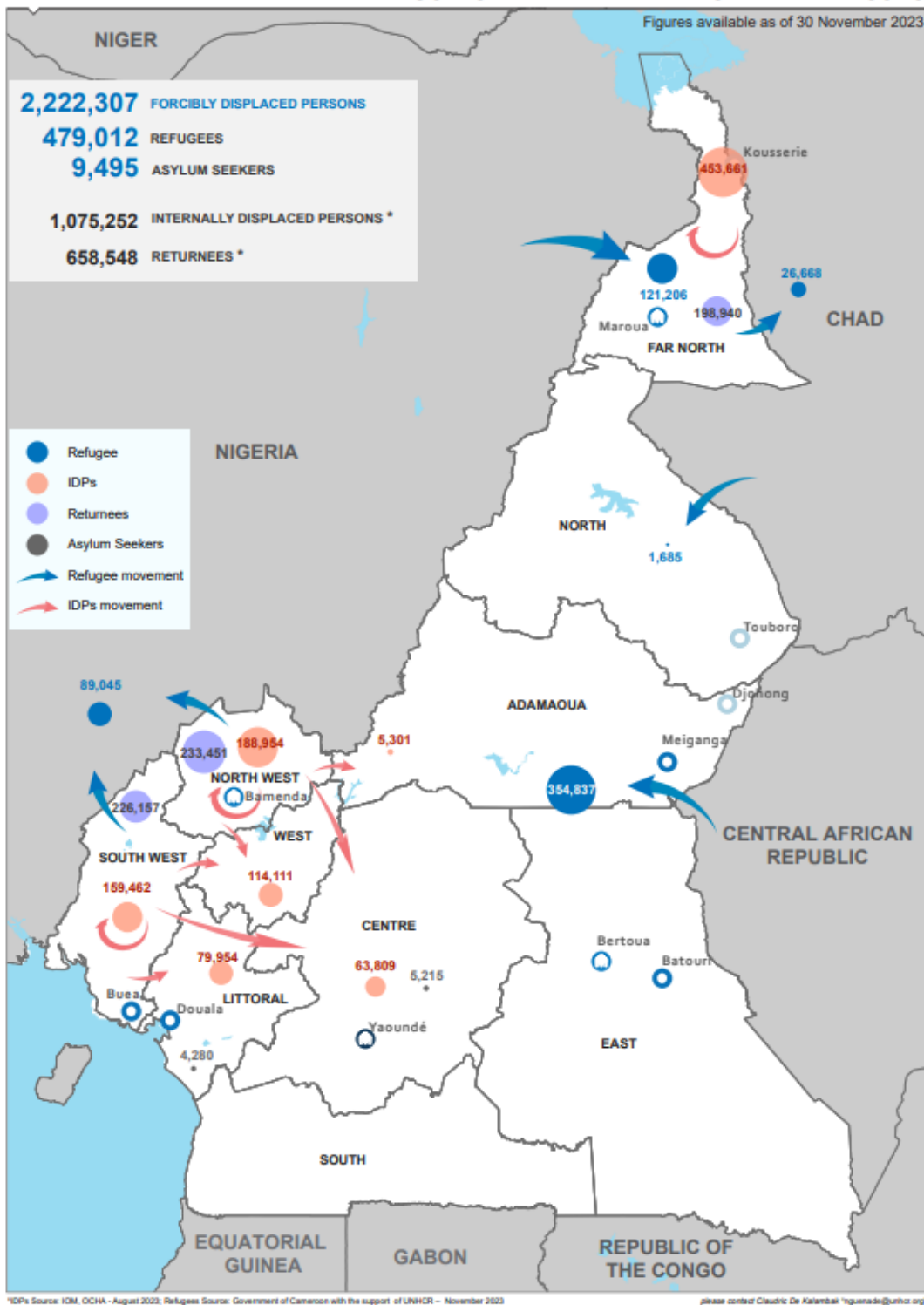
zarówno przez granice kraju, jak i wewnątrz kraju, pomiędzy poszczególnymi regionami (por. mapa poniżej).

Zgodnie z danymi UNHCR, w czerwcu 2023 r. w Kamerunie było ponad 1 mln osób wewnątrz przesiedlonych, z czego 427 tys. w prowincji Far North, 233,5 w prowincji North-West, a 141 tys. w prowincji South-West. Prawie 114 tys. uciekinierów z obu ww. zachodnich prowincji przebywało w prowincji West, a prawie 80 tys. – w prowincji Littoral. Około 63 tys. przesiedleńców z North-West i South-West szukało schronienia w prowincji Centre. Ruchy przesiedleńców odbywają się w obu kierunkach, a znaczne grupy powracają do opuszczonych wcześniej przez siebie regionów (niekoniecznie do swoich domów). I tak w North-West jest 280 tys. osób, które powróciły po ucieczce, natomiast w South-West jest niemal 160 tys. takich osób. Sytuacja jest płynna, a lokalne wybuchy przemocy powodują kolejne fale przesiedleń. Jednocześnie w Kamerunie przebywa ponad 470 tys. uchodźców z krajów ościennych.^[60]

Jak informowała w 2022 r. OCHA, świadcząca poprzez organizacje partnerskie pomoc humanitarną w regionach South-West i North-West, wsparcie trafia tylko do 64% spośród zdefiniowanej przez organizację grupy docelowej.^[61]

⁶⁰ UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 30 November 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2102253.html>

⁶¹ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

Mapa. Ruchy uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych w obrębie Kamerunu oraz do/z państw sąsiednich. [62]

⁶² UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Jak podaje UNHCR, w czerwcu 2023 r. w sąsiedniej Nigerii (przede wszystkim w stanie Cross River) było ponad 86 tys. kameruńskich uchodźców, którzy uciekli przed przemocą z prowincji North-West oraz South-West.^[63]

PODSUMOWANIE

Kamerun jest republiką prezydencką, rządzoną autorytarnie od 1982 r. przez prezydenta Paula Biyę.

Kraj nie jest zaangażowany w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny. Boryka się jednak z lokalnymi konfliktami wewnętrznymi o średnim natężeniu. Objęte są nimi prowincje Far North, North West i South West. Nie zanotowano czystek etnicznych ani masowych rzezi, jednakże niektóre akty przemocy miały charakter celowych ataków na ludność cywilną. Konflikty te generują jednak znaczne problemy gospodarcze i humanitarne na terenach nimi ogarniętymi.

Ludność prowincji anglofońskich w sytuacji zagrożenia przemieszcza się zwykle do innych prowincji Kamerunu, choć nie wszyscy się na to decydują – część pozostaje w regionie lub ucieka do sąsiedniej Nigerii. Rejestruje się również powroty. Natomiast ludność z prowincji północnych pozostaje w regionie lub szuka schronienia w krajach sąsiednich. Jej możliwości znalezienia ochrony w innych prowincjach Kamerunu jest ograniczona.

Uchodźcom dostarczana jest pomoc humanitarna, lecz bezpośrednio w strefach konfliktu jej dostępność jest ograniczona.

⁶³ UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACCORD – Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation, Cameroon: The Cameroon Anglophone Crisis (2021 – 2023), <https://www.ecoi.net/en/document/2102908.html>
2. ACLED, Dashboard. Cameroon, 01.01.2022-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
3. Africa News, Cameroon: at least 20 dead in attack by English-speaking separatists (government), 08.11.2023, <https://www.africanews.com/2023/11/08/cameroon-at-least-20-dead-in-attack-by-english-speaking-separatists-government/>
4. Amnesty International, Death sentences and executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>
5. Amnesty International, With or against us: People of the North-West region of Cameroon caught between the army, armed separatists and militias [AFR 17/6838/2023], 07.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094320/AFR1768382023ENGLISH.pdf>
6. BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>
7. Cameroon Today, An Overview of Yaounde, Cameroon, Africa, <https://www.cameroon-today.com/yaounde-cameroon.html>
8. CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>
9. DW, Cameroon's 'ghost town' days: How residents cope in lockdown, 23.10.2023, <https://www.dw.com/en/camerouns-ghost-town-days-how-residents-cope-in-lockdown/a-67110298>
10. Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>
11. Gov.uk, Foreign travel advice. Cameroon, 08.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/cameroon>
12. Internal Displacement Monitoring Center, Out of sight: Cameroon's downward spiral of violence and displacement, 22.03.2021, <https://www.internal-displacement.org/media-centres/out-of-sight-camerouns-downward-spiral-of-violence-and-displacement>
13. Loi No 2016/007 du 12 juillet 2016 portant code penal, <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/420195>
14. Mapa administracyjna Kamerunu, <http://www.vidiani.com/large-detailed-administrative-map-of-cameroon-with-all-roads-cities-and-airports/>
15. Migrant – Refugees, Country Profiles Cameroon, <https://migrants-refugees.va/country-profile/cameroon/>

16. OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>
17. Reuters, We are in a war - Cameroon unrest confronted by army offensive, 08.02.2018, <https://www.reuters.com/article/us-cameroon-separatists-exclusive/exclusive-we-are-in-a-war-cameroon-unrest-confronted-by-army-offensive-idUSKBN1FS1Y8>
18. Reliefweb, Cameroon - Attack in the West Region (DG ECHO, Journal du Cameroun) (ECHO Daily Flash of 22 November 2023), <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-attack-west-region-dg-echo-journal-du-cameroun-echo-daily-flash-22-november-2023>
19. Sunulex.Africa, The Cameroonian legal system, <https://sunulex.africa/en/thecameroonianlegalsystem/>
20. UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf
21. UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 30 November 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2102253.html>
22. UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>
23. US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>
24. US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Cameroon, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089132.html>
25. US Department of State, 2021 Country Reports on Human Rights Practices - Cameroon, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071166.html>
26. WFP – World Food Programme (Author), published by ReliefWeb, WFP Cameroon Country Brief, November 2023, 08.02.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2104424.html>